

Miran Kurspahić: *POTOP*
Režija i dramaturgija: Miran Kurspahić
Teatar &TD, Kufer, Sveučilište u Zagrebu,
Studentski centar, Kultura promjene
Premijera: 12. lipnja 2014.

Foto: Damir Žižić

Dean Krivačić

Mario Kovač

Najava nadolazeće poplave kapitalizma

Metafora poplave koja dolazi sa zapada (iz smjera Slovenije) nezaustavljivo nadire i potapa pred sobom, sve što nam je važno i vrijedno, tako se može, kroz Lujin lik, iščitati baš kao najava nadolazeće poplave kapitalizma koja je, došavši također sa Zapada, preplavila sve ono u što su Lujo i mnogi „poštene mali ljudi“ poput njega destljećima vjerovali.

Predstava *Potop* u produkciji &TD-a djelomično je inspirirana povijesnom vremenskom nepogodom, velikom zagrebačkom poplavom u listopadu 1964. godine, a kako koristi i dio dokumentarnih materijala povezanih s tim periodom, moglo bi se reći da se radi i o dramaturški zanimljivoj kombinaciji *factiona* i *fictiona*. Ako pogledamo dosadašnji dramaturško-redateljski rad Mirana Kurspahića, mogli bismo reći da je to njegov uobičajen način rada. Doduše, u većini prethodnih predstava surađivao je s dramaturginjom Ronom Žulj, dok ovdje dramaturšku obradu potpisuje samostalno. U autorskom timu ipak se našao jedan stalni autorski suradnik, Nikša Marinović, glumac koji često sklada glazbe za predstave, pri čemu je i ovaj put napravio prepoznatljiv *soundtrack* pun citata popularne glazbe s daškom njemu tipičnog kraut-rocka. Na promotivnim materijalima i mrežnim stranicama Teatra &TD nisam uspio pronaći podatak tko potpisuje scenografiju i kostimografiju predstave, no pretpostavljam da se i tih funkcija uhvatio sam Kurspahić, pogotovo zato što

su i kostimi i scena odabrani s jednom šarmantnom ležernošću koja ipak pazi na točnost u periodu. Tako scenografija doslovce izgleda „kao da ju je poplava donijela“ na scenu, s mnoštvom duhovitih detalja i isprepletetenošću koja ukazuje na činjenicu da mnogi od tih starih zagrebačkih stanova u sebi još uvijek kriju elemente i, u obliku raznih ormara, kredenaca, stolova, stolica i kreveta koji su davno „dali svoje“, artefakte nekih još davnijih vremena. Radnja predstave razvija se u dva vremenska perioda. Prvi je već spomenuta 1964. godina tijekom koje pratimo kako se s poplavom i njenim posljedicama nosi tada mlada obitelj koju utjelovljuju Dean Krivačić kao činovnik Lujo, tipizirani „poštene mali čovjek“ koji se ne snalazi u zakonskim rupama socijalističkog samoupravljanja te ne zna i ne želi za sebe izvući financijsku korist kao što to radi većina njegovih kolega, Lana Barić kao njegova supruga podrijetlom iz Dalmacije kao još jedna tipična „teta iz susjedstva“ vezana uz kuhinju i šlagere s radija te Franka Mikolaci u uloji njihove kćeri.

Lana Barić, Dean Krivačić, Franka Mikolaci

Drugi period odvijanja radnje smješten je pedeset godina kasnije i u njemu Lana Barić i Franka Mikolaci igraju baku odnosno majku likovima koje tumače Iskra Jirsak i Sven Jakir. Začudan, ali i izrazito duhovit efekt tom dijelu predstave daje upravo činjenica da mamu igra djevojčica glumica što je lako moglo otići u karikaturu i ublažiti oštricu predstave no, srećom, to se nije dogodilo. Dapače, predstava je time još i dobila pojačavši neobičnu povezanost dvaju pola stoljeća udaljenih vremenskih perioda. Lana Barić lik bake također je odvela u jedan pojačani glumački registar koji koketira s pretjerivanjem, no uspijeva tijekom cijele predstave kolegijalno održati pristojnu mjeru u toj naglašenoj duhovitoj glumi. Iskra Jirsak i Sven Jakir igraju sestru i brata, likove tipične za današnjicu. Ona je visokoobrazovana i inteligentna djevojka koja, usprkos kvalitetama, ne može pronaći posao u struci, iz čega jasno možemo naslutiti da je naslijedila i djedovo poštenje i visokomoralni sustav vrijednosti koji u ovim našim prostorima ne donose nikakvu konkretnu ili financijsku

korist, dok je on tipični „vječni student“ uvjeren da se bolja budućnost krije isključivo u kladionici ili u mutnim i bizarnim poslovnim planovima. Moglo bi se reći da je taj njegov lik idealan za neku domaću varijantu kulturnog televizijskog serijala *Mučke* no, baš kao Delboy i Rodney, i ovaj naš muljator vječni je gubitnik osuđen na propadanje svakog plana povezanog s poboljšanjem životnog statusa. Glumački gledano, Jakir i Jirsakica glume svoje likove prilično realistično bez umjerenog odmaka kakvim se koriste Krivačić i Barićka, no dok kod lika sestre to savršeno funkcionira, lik brata ostaje nedorečen u sitnim ali povremeno predužim naturalističkim pauzama kojima Jakir pokušava dočarati neodlučnost i zbunjenost lika koji tumači.

Središnji lik predstave ipak je djed Lujo kojeg maestralno igra Dean Krivačić, utjelovljujući pred očima gledatelja toliko nam svima poznat lik idealista koji je živio u bivšoj državi naivno vjerujući u ideale koja je ona javno propagirala ne primjećujući zakulisne igre kakve su rastakale taj samoupravljajući socijalizam iznutra, jasno demonstriraju-

Iskra Jirsak, Sven Jakir

ći da je čovjek čovjeku ipak vuk, a ne drug. Metafora poplave koja dolazi sa zapada (iz smjera Slovenije) nezaustavljivo nadire i potapa pred sobom sve što nam je važno i vrijedno, tako se može, kroz Lujin lik, iščitati baš kao najava nadolazeće poplave kapitalizma koja je, došavši također sa zapada, preplavila sve ono u što su Lujo i mnogi „pošteni mali ljudi“ poput njega destljećima vjerovali i putem samodoprinosu, radnih akcija i sličnih manifestacija ideološke vjere jasno manifestirali, a to im se, tijekom devedestih, obilo o glavu u „bratoubilačkom“ klanju i sveopćoj pljački u vidu privatizacije javnog dobra. Nije stoga ni čudno da su tekovine te generacije predstavljene u likovima djece koja su ili „poštena inteligencija“ koja ne može naći posao pa je prisiljena na odlazak ili snižavanje osobnih kriterija ili „muljatori“ koji sitnim makinacijama i žicanjem love od „staraca“ preživljavaju iz dana u dan. Da parafraziram dvije nekoć popularne krilatice, Kurspahić nam ovom sjajnom predstavom poručuje da bi se „država koja ima ovakvu mladost trebala boriti za svoju budućnost“ te se ujedno glasno pita zar je uistinu „to nama naša borba dala“.

Dean Krivačić